

ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE

Inspektorát

OSTRAVA

Inspekční zpráva

**Speciální školy pro žáky s více vadami Naděje, Frýdek-Místek,
Škarabelova 562**

Škarabelova 562, 738 01 Frýdek-Místek

Identifikátor školy: 600 134 725

Termín konání orientační inspekce: 18. - 20. červen 2001

Čj.	146 700/01-11091
Signatura	on2zu152

CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

Speciální škola je právní subjekt od roku 1994, poskytuje komplexní péči dětem a žákům s kombinovanými vadami v oblasti vzdělávání, zdravotní, diagnostické, sociální a psychologicko-terapeutické. Součástí školy je speciální mateřská škola, speciální základní škola, zvláštní škola, pomocná škola, školní družina a SPC pro děti a žáky s více vadami.

HODNOCENÍ KVALITY VZDĚLÁVÁNÍ

Matematika

Časová dotace výuky matematiky odpovídá požadavkům učebních plánů. Vyučující mají zpracovány tematické plány, které jsou v souladu s učebními osnovami. Výuka ve třídách základní školy probíhá podle učebních dokumentů základní školy schválených MŠMT ČR č. j. 16 847/96-2. Ve třídách zvláštní školy podle Vzdělávacího programu zvláštní školy, schváleného MŠMT ČR č. j. 22 980/97-22 a ve třídě přípravného stupně pomocné školy podle Vzdělávacího programu pomocné školy a přípravného stupně pomocné školy vydaného MŠMT ČR č. j. 24 035/97-22.

Ve třídě zvláštní školy je zařazen žák s diagnózou DMO - těžká centrální kvadruparéza. Aktuální mentální úroveň odpovídá pásmu mezi střední a těžkou mentální retardací. Žák je imobilní, bez verbální komunikace, zatím se nedaří ani žádná alternativní komunikace. Doporučení psychologa: vzdělávacím možností chlapce s takto těžkým kombinovaným postižením odpovídá teoreticky zařazení do rehabilitační třídy.

Doporučená opatření SPC: Vřadit na diagnostický pobyt. Vzdělávat žáka podle Vzdělávacího programu pomocné školy a přípravného stupně pomocné školy.

Po diagnostickém pobytu byl 31. 1. 2001 rozhodnutím ředitelky školy, č. j. 4/2001 vřazen do přípravného stupně pomocné školy. Přesto je žák neoprávněně vřazen do třídy zvláštní školy. V katalogovém listu není provedena klasifikace, která vzhledem k míře postižení není fakticky možná.

Žákyně s diagnózou spastická mozková obrna, amauróza (slepota), epilepsie, je zařazena do třídy přípravného stupně pomocné školy.

Závěr psychologického vyšetření: Aktuální intelektový výkon podle verbální zkoušky leží v pásmu nadprůměru, IQ 114. Výkonová zkouška a odolnost k zátěžím se jeví dostatečná a dovoluje pokračovat v náročnější formě výuky s perspektivou zvládnout dva ročníky ZŠ současně.

Žákyně je vyučována českému jazyku a matematice podle osnov základní školy v individuální výuce s použitím Braillova písma. Výuka ostatních předmětů probíhá ve třídě přípravného stupně pomocné školy.

V případě zařazení těchto dvou žáků došlo k porušení § 7 odst. 4, vyhlášky MŠMT č. 127/1997 Sb., o speciálních školách a speciálních mateřských školách.

Všichni vyučující splňují podmínky odborné a pedagogické způsobilosti v souladu s vyhláškou MŠMT ČR č. 139/1997 Sb., o podmínkách odborné a pedagogické způsobilosti pedagogických pracovníků a o předpokladech kvalifikace výchovných poradců. Ve třídách spolu s vyučujícími pracují asistenti.

Prostorové podmínky odpovídají kapacitě školy. Učebny jsou vybaveny novým nábytkem, potřebnými speciálními pomůckami, ve všech třídách jsou relaxační kouty s dostatečným vybavením hraček. Výzdoba tříd a všech prostor školy je doplněna výtvarnými pracemi žáků

a umocňuje podnětnost učebního prostředí k výuce.

Ve všech sledovaných hodinách bylo patrné, že vyučující mají velmi dobře promyšlený metodický postup odpovídající aktuálnímu stavu třídy. Ve třídách jsou žáci různých ročníků s různým stupněm mentálního, somatického i smyslového postižení. Příprava vyučujících na vyučování je vzhledem k výše uvedeným skutečnostem velmi náročná.

Při vyučování byly využity učebnice a pracovní sešity schválené MŠMT ČR i názorné pomůcky, usnadňující pochopení probíraného učiva. Ve všech sledovaných hodinách měli vyučující předem připraveny příklady na tabuli, pracovní listy a pomůcky pro každého žáka. Výuka je zaměřena na pamětné a písemné počítání, rozvoj myšlení pomocí jednoduchých slovních úloh, využívání manipulačních činností a orientaci v prostoru a čase.

Struktura vyučovacích hodin byla pestrá, vycházela z potřeb jednotlivých žáků - rozvoj jemné motoriky, komunikativních dovedností, posilování sebevědomí a minimalizace handicapu postižení. Metody i organizační formy byly voleny podle probíraného obsahu i podle potřeb žáků. Cíle hodin byly jasně stanoveny i formulovány. Žáci pracovali s názornými pomůckami. Postup při výkladu nového učiva byl rozvržen do postupných kroků. Pro snadnější pochopení nového učiva volili učitelé příklady známé žákům z běžného života. Probrané učivo bylo dostatečně procvičeno. K procvičení byly využity i různé soutěže a hry. Organizační pokyny byly jednoznačné a žáky akceptované. Organizace výuky umožňovala žákům pracovat individuálním tempem, zohledňovala míru jejich zdravotních problémů, vytvářela prostor pro úspěšné uplatnění schopností a odpovídala psychohygienickým požadavkům. Samostatná práce byla diferencovaná. Individuální výuka je značně náročná na přípravu a metody výuky, vyžaduje kvalitní organizaci procesu, vzájemnou spolupráci učitele a asistenta. Použité metody byly racionálně i emotivně působivé a aktivizující. Odpovídaly výukovým cílům i didaktickým zásadám. Zásady názornosti, přiměřenosti, individuálního přístupu a komplexního rozvoje osobnosti žáka postupovaly celým průběhem sledovaných hodin. Při osvojování numerického počítání vyučující v první fázi kladli důraz na porozumění, ve druhé fázi na pamětné osvojení a automatizaci. Získané znalosti a dovednosti numerického počítání byly aplikovány do jednoduchých slovních úloh. Ve všech sledovaných hodinách byla dodržena správná forma zápisu slovní úlohy. Osvojování učiva se opíralo především o názor a smyslové poznání. Použité učební pomůcky (učebnice, sešity, modely, pracovní listy, číselné řady, tabulky pro procvičování násobení a dělení, kalkulátory a počítače) byly funkčně začleněny do vyučovacího procesu. Ve všech sledovaných hodinách byly zařazovány relaxační chvíle. Vyučovací čas byl využíván efektivně. Učivo bylo ze strany vyučujících interpretováno věcně správně.

Byla využívána vstupní motivace. V průběhu výuky byla motivace individualizovaná a emotivní. Při prověřování znalostí a vědomostí žáků bylo použito slovního hodnocení i klasifikace. Hodnocení většiny vyučujících bylo cílené, efektivní a žákům srozumitelné. Oceňovalo snahu, pokrok, respektovalo individuální dispozice žáků, bylo objektivní a žáky akceptované. Pochopení zadávaných úkolů bylo ověřováno a při obtížích byla žákům individuálně poskytována pomoc. Ve všech hodinách byla věnována pozornost verbálnímu, grafickému i neverbálnímu projevu žáků.

Dohodnutá pravidla jednání byla žákům známá a všemi respektovaná. Komunikace byla vymezena vzájemnou důvěrou i osobností vyučujících. Z neverbální komunikace žáků učitelé diagnostikovali jejich aktuální psychický stav a přiměřeně reagovali. Komunikace mezi samotnými žáky se vyznačovala vzájemnou tolerancí a snahou o spolupráci. Nežádoucí projevy chování nebyly pozorovány.

Úroveň výuky matematiky je velmi dobrá.

Hodnocení kvality vzdělávání

Prostorové, materiální a personální podmínky pro výuku sledovaných předmětů jsou vynikající. Plánování a příprava výuky i samotných vyučovacích hodin měly velmi dobrou úroveň. Organizace, formy a metody ve výuce užívané jsou vhodné pro výuku ve speciální škole. Komunikace ze strany vyučujících je vstřícná a rozvíjející, interakce je založena na respektování osobnosti žáka s potřebnou mírou empatie, je hodnocena jako velmi dobrá. Kvalita vzdělávání ve sledovaných předmětech je velmi dobrá.

HODNOCENÍ KVALITY ŘÍZENÍ

Plánování

Dlouhodobá koncepce školy vychází z analýzy podmínek školy, potřeby komplexní péče o děti a žáky s kombinovaným postižením oblasti Frýdku-Místku. Práce s dětmi a žáky je stavěna na mravních a ekumenických principech pojetí života a to bez rozdílu pohlaví, náboženství původu a barvy pleti. Výchovná činnost je v koncepci školy považována za prioritní oblast působení a je zaměřena na minimalizaci postižení se zaměřením na složku citovou a emotivní. Koncepce stanoví jako základní metodu výchovné práce přizpůsobit cíle, metody a prostředky potřebám žáků, integrovat i těžce mentálně a tělesně postižené. Plán práce na školní rok 2000/2001 vychází z koncepce školy, vymezuje základní úkoly v oblasti výchovně vzdělávací, v oblasti spolupráce s rodinou, materiální a personální zabezpečení. Na tvorbě koncepce a plánu se podíleli všichni pracovníci školy. Hlavní dokument je věcný s velmi dobrou vypovídací hodnotou, je stanovena jmenovitá odpovědnost za splnění plánovaných úkolů, jsou stanoveny termíny plnění. Vedení školy konkretizuje úkoly v měsíčních plánech, plnění je průběžně sledováno a vyhodnocováno. Pedagogické problémy jsou řešeny zejména v rámci pedagogických rad, metodických orgánů a spolupráce s rodiči.

Ve škole je vyučováno podle schválených vzdělávacích programů. Škola realizuje zájmovou a mimoškolní činnost. Žáci mají možnost pracovat ve 12 zájmových kroužcích, jejichž náplň je zaměřena na rozvíjení hybnosti, na rozvoj rozumových schopností, tvořivosti a oblast citovou.

Provoz školy se řídí organizačním řádem školy. Přílohami organizačního řádu jsou organizační a řídicí normy nezbytné pro zabezpečení poslání a úkolů školy (organizační struktura, povinnosti a kompetence pracovníků, vnitřní řád školy pro jednotlivá pracoviště, rozvrh dozorů, rozsah zmocnění pro jednání jménem školy, směrnice ředitele školy ke zveřejňování informací, vnitřní platový předpis, spisový řád). Příloha pracovního řádu obsahuje ustanovení, které překračuje rámec povinností pedagogických pracovníků uvedených v článku 8 Pracovního řádu pro zaměstnance škol a školských zařízení, vydaném MŠMT ČR č. j. 14 269/2001-26.

Vnitřní komunikační systém má jasná pravidla, z hlediska velikosti školy je funkční. Ochrana osobních dat pracovníků školy i žáků je vedením zabezpečena. Škola organizuje pravidelně čtyřikrát ročně třídní schůzky s rodiči, schůzku s rodiči žáků prvních tříd a dvě konzultační schůzky. Mimo tyto termíny mohou zákonní zástupci žáků získat informace osobní návštěvou ve škole. Tato možnost je využívána denně rodiči především v mateřské škole.

Škola se na veřejnosti prezentuje zasíláním žákovských prací do výtvarných soutěží, účastí na recitačních a pěveckých soutěžích. Žáci se zúčastňují rovněž soutěží a turnajů pořádaných v rámci města a okresu. Vedení školy umožňuje studentům středních a vysokých škol vykonávat praxi v SPC a seznámit se s organizační strukturou školy.

Výroční zpráva obsahuje náležitosti stanovené § 17e odst. 2 a 3 zákona č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů. Zpráva obsahuje mimo

jiné velmi rozsáhlý výčet akcí, kterých se děti a žáci účastnili.

Na další vzdělávání pedagogických pracovníků je vedením školy kladen velký důraz. Pracovníci se zúčastňují odborných seminářů, které jsou zaměřeny na studium somatopedie a specializované kurzy:

- Dětský autismus,
- grafomotorický a psychosomatický vývoj dětí s více vadami,
- Portage,
- Gender,
- bukofaciální techniky,
- synergeticko reflexní terapie,
- ergoterapie,
- expresivní terapie.

Kvalifikaci si pracovníci dále rozšiřují vzdělávacími kursy a přednáškami prostřednictvím akcí pořádaných Službou škole ve Frýdku-Místku, Institutem pedagogickopsychologického poradenství ČR v Praze, Pragoversu Praha, prostřednictvím Effety Brno a Institutu dalšího doškolení zdravotníků při Masarykově universitě v Brně, akreditovaným vzdělávacím pracovištěm Speciálních škol v Ostravě, Kpt. Vajdy.

Vnitřní kontrolu provádí ředitelka školy a její statutární zástupkyně. Systém je určen organizační strukturou. Kontrola výchovně vzdělávacího procesu je realizována hospitacemi podle plánu hospitační činnosti, průběžnou kontrolou dodržování učebních osnov, sledováním výukových a výchovných problémů žáků, pravidelnou kontrolou předepsané pedagogické dokumentace. Zápisy z hospitační činnosti i průběžných kontrol jsou dokumentovány.

Hodnocení kvality řízení

Plánování vzhledem k podmínkám školy je promyšlené, odpovídá koncepci školy, která vychází z potřeb postižených dětí a žáků. Organizační uspořádání a kontrolní mechanismy ve výše uvedených případech vřazení žáků a volbě vzdělávacího programu vykazují závažné nedostatky.

Vnitřní informační a vnější informační systém je funkční a odráží specifické podmínky i v komunikaci se zákonnými zástupci žáků.

Celkově je úroveň řízení školy hodnoceno jako průměrné.

DALŠÍ VÝZNAMNÁ ZJIŠTĚNÍ

Třídy speciální mateřské školy pro děti s více vadami

Při plánování výchovně vzdělávací činnosti vycházejí pedagogické pracovnice z koncepce školy, která stanoví úkoly v oblasti péče o postižené děti. Děti jsou rozděleny do tří tříd podle stupně postižení. Od tohoto rozdělení se odvíjí i skupinové plánování. Učitelky zpracovávají týdenní tematické plány s individuálně zaměřenými úkoly, měsíční plány, které čerpají náměty z ročních období. Ve třídě, kde jsou děti s těžkými kombinovanými vadami pracují učitelky s dětmi zcela individuálně. U všech dětí jsou zpracovány individuální výchovně vzdělávací plány, které obsahují diagnózu dítěte a širokou škálu speciálních pedagogických metod a technik, které jsou při práci s dětmi používány. Zpracované individuální plány vykazují

vysokou odbornou úroveň pracovníků, dobrou znalost specifických postižení jednotlivých dětí a problematiku jejich vzdělávání. Individuální plány se zaměřují na motoriku, komunikaci, vědomosti, spolupráci s rodinou, soběstačnost a sebeobsluhu. Zápisy jsou pravidelně doplňovány a vyhodnocovány, jsou stanoveny další cíle. Plány jsou vedeny od počátku školní docházky, je tak možnost sledovat jednotlivé vývojové fáze. Záznamy o dosažené úrovni dítěte jsou vedeny i ve vývojové škále „Portage“. Kromě různých terapií, které jsou pravidelně do programu zařazovány je denně prováděna buko-faciální stimulace. Tomu předchází buko-faciální vyšetření se záznamem, kde je sledován celkový dojem, přítomnost orálních reflexů, citlivost v dutině ústní a jejím okolí, vyšetření pohledem a pohmatem, závěr a návrh terapie. Pedagogický program je realizován v časově uvolněném režimu dne, ve kterém je prováděna i rehabilitační péče zaměřená na rozvoj hybnosti dětí postižených dětskou mozkovou obrnou (vířivé a perličkové koupele, magnetoterapie, masáže a reflexní cvičení Vojtovou a Bobathovou metodou).

V mateřské škole je zapsán počet dětí v souladu se stanovenou kapacitou. Pedagogickou činnost zajišťují čtyři pedagogické pracovnice a jedna pomocná vychovatelka. Pouze jedna z nich splňuje podmínky odborné a pedagogické způsobilosti stanovené vyhláškou MŠMT ČR č. 139/1997 Sb., o podmínkách odborné a pedagogické způsobilosti pedagogických pracovníků a o předpokladech kvalifikace výchovných poradců. Organizace a využití pracovní doby učitelek je efektivní. Výchovně vzdělávací aktivity probíhají ve velmi dobrých prostorových podmínkách. Třídy jsou vzhledem ke stimulaci dětí vhodně a účelně vybaveny. Děti mají k dispozici dostatek hraček, kompenzačních pomůcek, pomůcek na rozvoj jemné a hrubé motoriky a rozvoj slovní zásoby.

Režim dne je realizován v souladu s psychohygienickými zásadami, je dostatečně variabilní. V době inspekce nebylo zaznamenáno přetěžování dětí, kladené nároky byly úměrné schopnosti koncentrace.

Organizace výchovně vzdělávací činnosti je přizpůsobena postižení dětí. V mateřské škole jsou pouze čtyři mobilní děti. Zvolené metodické postupy a formy výchovné práce odpovídaly podmínkám a složení tříd. Učitelky byly schopny diferencovat a zvolit individuální tempo jednotlivých dětí. Pedagogické vedení bylo zaměřeno na upevňování získaných poznatků, působení nepostrádalo vhodně propojené výchovné složky. U dětí s nejtěžším postižením byl navozován koordinovaný pohyb vpřed plazením, záměrné uchopování a pokládání předmětů, propioceptivní facilitace - polohování, senzomotorická a psychomotorická stimulace - cvičení na balančních plochách a taktilní stimulace celého těla. Byly rozvíjeny mimoslovní komunikační signály.

V činnostech byly děti účelně a promyšleně motivovány. Učitelky sledovaly zapojení a chování dětí, jejich individuální reakce a v případě potřeby dovedly citlivě průběh činností usměrnit. Hodnocení bylo vždy kladné.

Interakce a komunikace byla výrazně pozitivní. Byl podporován nejen rozvoj kognitivních, ale i komunikačních schopností, které jsou limitovány mentálním postižením dětí.

Oblast kvality výchovně vzdělávací činnosti ve třídách speciální mateřské školy je hodnocena jako vynikající.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

- Rozhodnutí o zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení vydané Školským úřadem Frýdek-Místek č. j. 331/2000-Rud, ze dne 24. 11. 2000,

- Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 1990/2000,
- koncepce školy,
- plán práce školy, měsíční plány,
- plán kontrolní činnosti,
- záznamy z kontrolní činnosti,
- časové plány a osnovy pro základní, zvláštní a pomocnou školu,
- rozvrhy hodin,
- osobní dokumentace žáků,
- třídní knihy a třídní výkazy,
- grafické práce a výrobky žáků, a další dokumentace z oblasti řízení školy.

ZÁVĚR

Na základě zjištěných a uvedených skutečností je kvalita výchovně vzdělávací práce hodnocena jako velmi dobrá.

Úroveň řídicí činnosti je hodnocena jako průměrná.

Celkově je škola hodnocena jako velmi dobrá.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Razítko

Školní inspektoři a další zaměstnanci ČŠI:	Titul, jméno a příjmení	Podpis
Vedoucí týmu	PaedDr. Zbyněk Knop	PaedDr. Z. Knop v. r.
Členové týmu	Mgr. Lenka Vojtovičová	Mgr. L. Vojtovičová v. r.

V Ostravě dne 27. června 2001

Datum a podpis ředitelky školy stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy: 29. června 2001

Ředitelka školy

Podpis

PaedDr. Anna Jakobová

PaedDr. A. Jakobová v. r.

Předmětem inspekce bylo dílčí zhodnocení činnosti školy dle § 18 odst. 3, 4 zákona ČNR č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů.

Dle § 19 odst. 8 téhož zákona může ředitelka školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Posouzení jevů

Plní, je v souladu	<i>Dodržuje, čerpá účelně, efektivně</i>
Neplní, není v souladu	<i>Nedodržuje, nečerpá účelně, efektivně</i>

Hodnotící stupnice

Stupeň	Širší slovní hodnocení
Vynikající	<i>Zcela mimořádný, příkladný</i>
Velmi dobrý	<i>Výrazná převaha pozitiv, drobné a formální nedostatky, nadprůměrná až spíše nadprůměrná úroveň</i>
Průměrný	<i>Negativa a pozitiva téměř v rovnováze, průměrná úroveň</i>
Pouze vyhovující	<i>Převaha negativ, výrazné nedostatky, citelně slabá místa</i>
Nevyhovující	<i>Zásadní nedostatky, které ohrožují průběh výchovně-vzdělávacího procesu.</i>

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
---------	---	--

Příslušný orgán státní správy (samosprávy): OkÚ, ref. školství, Komenského 447, 738 02 Frýdek- Místek	2001-07-20	146 822/01-00615
Zřizovatel: OkÚ, ref. školství, Komenského 447, 738 02 Frýdek- Místek	2001-07-20	146 822/01-00615

Připomínky ředitelky školy

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
-	-	Připomínky nebyly podány